

В І Д Г У К
на дисертаційне дослідження
**Хе Цзіні з теми «Формування художньо-проектувального досвіду
майбутніх учителів музичного мистецтва
в процесі фортепіанної підготовки»,
подане на здобуття наукового ступеня доктора філософії
в галузі знань 01 – Освіта/Педагогіка,
за спеціальністю
014 Середня освіта (Музичне мистецтво)**

Актуальність теми дисертаційного дослідження.

Актуальність теми дослідження обумовлена сучасними тенденціями реформування світової та вітчизняної освіти у напрямку підготовки фахівців на засадах проектувально-орієнтовного навчання, студентоцентризму та використання інноваційних технологій щодо створення міждисциплінарного освітнього середовища. Так, у державних нормативних документах освітньої галузі в Україні та Китаї зазначено, що існує нагальна потреба у модернізації та підвищенні якості професійної освіти здобувачів, зокрема, стимулювання їх самостійності та самоорганізованості, розширення світогляду, розвитку комунікативної мобільності, творчої винахідливості. Значною мірою вирішення цих завдань лежить у площині впровадження в освітні процеси інтегрованої STEAM-концепції та поступового накопичення студентами відповідного досвіду практичної діяльності щодо оволодіння проектувальних технологій.

Аналіз стану розвитку мистецької освіти демонструє недостатнє використання інноваційного потенціалу проектувальної діяльності при підготовці фахівців музично-педагогічного профілю. Також не вистачає наукових робіт, в яких би докладно розкривалася проблема формування досвіду художньо-проектувальної діяльності майбутніх учителів музичного мистецтва у процесі фортепіанної підготовки. Актуальність теми дослідження підсилюють встановлені *Хе Цзіні* суперечності між: актуальністю та відповідністю проектувальних технологій інноваціям мистецької освіти, що активно застосовується в європейському освітньому просторі та відсутністю узагальнення результатів їх застосування у практиці фахової підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва в університетів України; об'єктивно існуючими обставинами щодо накопичення досвіду проектувальної діяльності майбутніх учителів музичного мистецтва і відсутністю науково-відрефлексованого уявлення щодо сутності художньо-проектувального досвіду та критеріїв його оцінювання; вагомим педагогічним потенціалом фортепіанної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва і відсутністю методичного забезпечення процесу формування їхнього художньо-проектувального досвіду на її основі.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків та рекомендацій, їх достовірність та наукова новизна

Теоретичним підґрунтям дослідження стали наукові праці, що розкривають: історичні витоки проєктувальної діяльності; ідеї педагогічного менеджменту та управління освітою; інноваційні здобутки зарубіжних учених в галузі практико-орієнтованого навчання; концепції індивідуального самопроєктування і самореалізації власних ресурсів; проблеми формування художньо-естетичного, образно-інтерпретаційного та комунікативного досвіду майбутніх учителів музичного мистецтва.

Високий ступінь обґрунтованості й достовірності наукових положень, висновків і результатів, представлених у дисертації *Хе Цзіні*, підтверджується глибиною методологічної та теоретичної бази дослідження, розробленістю міждисциплінарних дослідницьких зв'язків, що було доцільним з огляду на досліджуваний феномен. Методологічне осмислення філософських, психологічних, педагогічних та музично-виконавських аспектів дослідження дало змогу розробити та застосувати компетентнісно-інтенціональний, когнітивно-рефлексійний, комунікативно-організаційний та творчо-консолідаційний наукові підходи, які, у свою чергу, зумовили вибір методичних принципів дослідження: орієнтації на компетентнісний контекст методико-технологічної підготовки студентів; засвоєння потенціалу виконавської (фортепіанної) підготовки як ресурсу фахової конкурентноспроможності; активізації художньо-пізнавальної сфери в парадигмі поліхудожності; поетапного накопичення досвіду рефлексії емоційного ставлення та осмислення художніх образів як змістово-проєктивних домінант; накопичення досвіду комунікування в різних ролях та диспозиціях; поетапного засвоєння комунікативних технологій в організації художніх проєктів; поступовості у набутті творчої самостійності в організації художніх проєктів; поетапності в опануванні проєктивних технологій на засадах консолідаційності власного творчого ресурсу.

Науковий апарат дисертаційного дослідження (об'єкт, предмет, мета, завдання, наукова новизна, практичне значення тощо) представлено у вступі, їх формулювання відповідає зазначеній спеціальності, проблематиці та змісту дисертаційного дослідження. Підтвердженням достовірності отриманих результатів та висновків виступає логічна єдність та взаємообумовленість теоретичних, методологічних положень дослідження та експериментальних даних, а також комплекс застосованих теоретичних, емпіричних та статистично-математичних методів дослідження. Зокрема, перевірку отриманих числових результатів було здійснено за критерієм кутового перетворення Фішера ($\varphi^*_{emn}=3,058$), яка підтвердила, що отримане емпіричне значення є більшим за значення критерія рівня статистичної значущості 2,31, і це засвідчує ефективність розробленої авторської методики формування художньо-проєктувального досвіду майбутніх учителів музичного мистецтва в процесі фортепіанної підготовки.

Безперечною є наукова новизна дослідження, оскільки такий феномен, як «художньо-проективний досвід майбутнього вчителя музичного мистецтва» ґрунтовно досліджується вперше, так само вперше визначено його зміст, що у дослідженні інтерпретований як інтегрована фахова якість, що є процесом і результатом накопичення і запам'ятовування знань та практичних умінь втілювати художньо-образну та смислову ідею в організаційну форму, що сприймається як подія, задля якої усі учасники освітнього процесу залучаються до самостійної підготовки та виконання розподілених творчих завдань за певним сценарієм, зорієнтованим на досягнення спільної педагогічної мети. Розроблено компонентну структуру художньо-проективного досвіду майбутніх учителів музичного мистецтва, яка складається з методично-умотивованого, художньо-мисленнєвого, діяльнісно-комунікативного та творчо-самоорганізаційного компонентів. Відповідають науковій новизні представлені у роботі педагогічні умови (стимулювання зацікавленого ставлення до набуття художньо-проектувального досвіду на основі осмислення його інноваційного потенціалу; розширення бази знань та образно-змістовних орієнтирів проєктних текстів; створення проєктно-комунікативного середовища навчання; цілеспрямоване застосування різних фахових компетентностей у віртуальних і реальних проєктних заходах) та обґрунтування експериментальної методики.

Перевірка ефективності визначених педагогічних умов здійснювалася у процесі реалізації мотиваційно-спонукального, інформаційно-накопичувального, комунікативно-корпоративного та інноваційно-творчого етапів дослідно-експериментальної роботи. Ефективність застосованого дисертанткою комплексу методичних засобів формування художньо-проектувального досвіду (умов, організаційних форм, методів тощо) вимірювалася шляхом порівняння результатів ЕГ та КГ та відображалася у зведених таблицях результатів (Табл. 3.7 – 3.16).

Значущість результатів дослідження для науки і практики

Отримані в дисертації висновки і результати безперечно мають теоретичну та практичну значущість. До теоретичних надбань можна віднести аналіз та інтерпретацію світових технологій проєктувальної діяльності у контексті художньо-виконавської (фортепіанної) підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва; авторські визначення та уточнення ключових понять дослідження, розробку методологічної бази дослідження та ін.

У дослідженні було висвітлено найбільш актуальні позиції, що характеризують потенціал використання проєктувальних технологій при підготовці майбутніх учителів музичного мистецтва; визначено специфіку художньо-проектувального досвіду студентів-музикантів та його зв'язок з такими категоріями, як компетентність, конкурентноспроможність, інноваційність, полімодальність, творча самостійність та ін. У зв'язку з цим визначено два основні напрями дослідження проєктувальної діяльності, що

розкривають, з одного боку, її інноваційний характер та інструментарій реалізації, а з іншого – особистісні та професійні якості майбутніх фахівців-музикантів як реалізаторів проєктувальної діяльності в умовах фортепіанного навчання, а також в подальшій роботі з учнями.

Безумовну значущість мають теоретичні моделі таких конструктів дослідження, як: критерії і показники оцінювання рівня сформованості кожного з компонентів художньо-проєктувального досвіду; цілісна модель формування зазначеного феномену; обґрунтованість педагогічних принципів та реалізація їх методико-практичного вектору в процесі фортепіанної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва. Завдяки системі критеріїв та їх показників, на основі використання комплексу дієвих методів визначено чотири рівні сформованості досліджуваного явища: активно-інноваційний; усталено-результативний; стохастично-репродуктивний та індеферентно-рудиментарний.

Суттєву практичну значущість має методика перевірки стану сформованості означеного феномену, на основі поєднання традиційних діагностичних методів і модифікованих зразків експериментальних європейських розвідок. Окрасою і методичним центром роботи виступає авторська формувальна методика, яка містить низку ефективних засобів, прийомів, завдань, тренінгів, презентацій, рольових ігор та ін., що інтенсифікували навчальний процес та уможливили формування відповідних компонентів художньо-проєктувального досвіду майбутніх учителів музичного мистецтва.

Структура та зміст дисертації, її завершеність і відповідність встановленим вимогам щодо оформлення

Структура дисертації є чіткою, а логіка розгортання наукового пошуку є переконливою та проходить від розгляду теоретичних аспектів дослідження, через обґрунтування його методології (наукові підходи, принципи, педагогічні умови, система критеріїв та ін.) до експериментальної перевірки визначених педагогічних умов, методів та остаточної реалізації поставлених завдань.

Дисертація складається з анотації, вступу, трьох розділів, висновків до кожного розділу, загальних висновків, списку використаної літератури, додатків. У вступі сформульовано науковий апарат дослідження, поставлено п'ять завдань: визначити сутність та структуру художньо-проєктувального досвіду майбутніх учителів музичного мистецтва на основі фортепіанної підготовки; обґрунтувати методологічну основу формування художньо-проєктувального досвіду майбутніх учителів музичного мистецтва; розробити критерії оцінювання та рівні сформованості художньо-проєктувального досвіду майбутніх учителів музичного мистецтва на основі фортепіанної підготовки; експериментально перевірити ефективність методики формування художньо-проєктувального досвіду майбутніх учителів музичного мистецтва в процесі фортепіанної підготовки.

У першому розділі роботи проведено глибокий аналіз сутності та організаційно-практичної ролі проектування у світовому науково-педагогічному дискурсі та визначено його інноваційний характер. Актуалізовано сучасний потенціал проектно-орієнтованого навчання та висвітлено особливості його реалізації у процесі фортепіанної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва. Розроблено зміст та компонентну структуру основної категорії дослідження «художньо-проективний досвід». У другому розділі обґрунтовано методологічну основу формування художньо-проектувального досвіду майбутніх учителів музичного мистецтва за логікою подвійного функціоналу наукових підходів та обрано відповідні методичні принципи формування художньо-проективного досвіду студентів. Розроблено педагогічні умови та методи формування означеного феномену в процесі фортепіанної підготовки. У розділі, що висвітлює хід та результати дослідно-експериментальної роботи, на основі методу теоретичного моделювання розроблено критерії та показники оцінювання рівня сформованості художньо-проектувального досвіду студентів, перевірено ефективність діагностувальної та формувальної методик, які містять цікаві інноваційні методи, що довели свою ефективність. Матеріали дисертації свідчать, що всі завдання були розв'язані, а мету дослідження досягнуто.

Повнота викладу результатів дисертаційної роботи в опублікованих працях

Основні результати дослідження Хе Цзіні відображено у 8 публікаціях, з яких 1 – у співавторстві. З них 3 статті у фахових виданнях України, 5 – апробаційного характеру (з них 1 – зарубіжна). Усі статті відображають основні положення дисертації.

Дискусійні положення та зауваження до дисертації

Оцінюючи позитивно дисертаційне дослідження Хе Цзіні, вважаємо за доцільне висловити деякі зауваження та побажання рекомендаційного характеру.

1. У першому розділі роботи представлено зміст компонентної структури художньо-проектувального досвіду майбутніх учителів музичного мистецтва. Зокрема, діяльнісно-комунікативний компонент означеного досвіду включає елемент «наявність досвіду художньо-комунікативних дій». Для уникнення подвійного використання дефініції *досвід* можна було б назвати даний елемент, наприклад, як «здатність до організації художньої комунікації засобами фортепіанного виконавства».

2. У теоретичному розділі дослідження варто було б більш докладно висвітлити потенціал фортепіанної підготовки та шляхи формування відповідних професійних компетентностей майбутніх учителів музичного мистецтва у контексті формування їх художньо-проектувального досвіду.

3. На схемі методичної моделі, розміщеної на ст. 121, відсутні критерії оцінювання рівня сформованості художньо-проектувального досвіду

майбутніх учителів музичного мистецтва. Проте система критеріїв та їх показників є важливою складовою розробленого науково-методичного комплексу, у тому числі і для наочного сприймання його цілісності та змістовності.

4. У третьому розділі при висвітленні змісту констатувального експерименту авторкою не зазначено, якими системами балів чи шкал вона користується для виміру та обчислення кількісних результатів, що свідчать про рівень сформованості художньо-проектувального досвіду майбутніх учителів музичного мистецтва.

5. На рис. 1.1. (ст. 77) розміщено структуру художньо-проектувального досвіду майбутніх учителів музичного мистецтва. В описі елементів творчо-організаційного компоненту помічено технічну помилку, яка виражається у дублюванні змісту художньо-мисленнєвого компоненту.

Проте, висловлені побажання та зауваження не знижують загального позитивного враження від рецензованого дослідження.

Висновки

Дисертація Хе Цзіні «Формування художньо-проектувального досвіду майбутніх учителів музичного мистецтва в процесі фортепіанної підготовки» є самостійним, завершеним дослідженням, відповідає чинним вимогам п.п.6, 7, 8, 11 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44, а її автор, Хе Цзіні заслуговує на присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 01 Освіта/Педагогіка, за спеціальністю 014 – Середня освіта (Музичне мистецтво).

Офіційний опонент:

кандидат педагогічних наук, доцент
кафедри фортепіанного виконавства
та педагогіки мистецтва
УДУ імені Михайла Драгоманова

Ольга Соколова

